

**НАПРЯМ 1. ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО:
107 РОКІВ ДОСВІДУ ТА НОВІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ**

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-1>

Анциферова А. Ю.,

*здобувач вищої освіти 3 курсу спеціальності 081 «Право»
кафедри державно-правових гуманітарних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Макарова Т. П.,

*доктор філософії права, завідувач юридичної клініки
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

**ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ
ЩОДО САНКЦІЙ ПРОТИ ДЕРЖАВИ-АГРЕСОРА
ТА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ**

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України стала викликом для інституційної системи Європейського Союзу, піддавши випробуванню її здатність до швидких, рішучих та єдиних дій у сфері зовнішньої політики. Тому, особливої уваги заслуговує роль Європейського Парламенту, яка виявила глибоку дихотомію його інституційних повноважень. З одного боку, криза висвітлила формальні обмеження його впливу в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики, що є переважно міжурядовою сферою, до якої належить ухвалення санкцій. З іншого боку, вона продемонструвала його незамінну владу як законодавчого та бюджетного органу у мобілізації безпрецедентної фінансової, гуманітарної та військово-технічної підтримки для України.

Фундаментальна правова основа, що визначає двояку роль Парламенту, закладена в установчих договорах ЄС – Договорі про Європейський Союз та Договорі про функціонування Європейського Союзу [1]. Аналіз відповідних статей цих документів пояснює, чому повноваження Парламенту настільки кардинально відрізняються у сферах санкційної політики та надання фінансової допомоги.

Спільна зовнішня та безпекова політика, що охоплює запровадження обмежувальних заходів (санкцій), за своєю суттю є міждержавною сферою. Процес ухвалення рішень у ній контролюється державами-членами, які діють у рамках Ради Європейського Союзу [2, с. 208]. Лісабонський договір, хоч і модернізував певні аспекти, зберіг цю ключову характеристику, залишивши за виконавчими гілками влади 27 держав, які мають членів вирішальне слово.

Формальна роль Європейського Парламенту в цьому процесі чітко обмежена. Згідно з ДЕС, Парламент має право на отримання інформації та проведення консультацій щодо основних аспектів та базових напрямів спільної зовнішньої та безпекової політиці. Договір зобов'язує Раду «належним чином враховувати» погляди Парламенту, однак не надає йому жодних законодавчих повноважень чи права вето у цій сфері. Така інституційна архітектура була створена свідомо, щоб зберегти чутливі питання зовнішньої політики та безпеки в руках національних урядів. Рада ЄС, зазвичай у форматі міністрів закордонних справ, залишається головним і остаточним органом, що ухвалює рішення.

На відміну від спільної зовнішньої та безпекової політиці, політика, що стосується бюджету ЄС, міжнародної торгівлі та надання фінансової допомоги третім країнам, підпадає під так званий «метод Співтовариства» або звичайну законодавчу процедуру. У цих сферах Європейський Парламент виступає як співзаконодавець на рівних засадах із Радою. Він має повноваження ухвалювати, змінювати та відхиляти законодавчі пропозиції Європейської Комісії, а також затверджувати багаторічний бюджет ЄС. Це включає правові акти, що створюють інструменти фінансової допомоги, наприклад макрофінансова допомога чи фонд для України. Крім того, згода Парламенту є обов'язковою для укладення більшості міжнародних угод. Саме ці повноваження є джерелом його прямого та потужного впливу на політику підтримки України.

Незважаючи на юридичні обмеження, Європейський Парламент став політичним сумлінням ЄС та ключовим рушієм більш жорсткої та всеохопної санкційної політики проти Російської федерації. Він використав свій політичний мандат, щоб компенсувати відсутність законодавчих повноважень.

Починаючи з 2014 року, і особливо після лютого 2022 року, Парламент послідовно виступав на передовій вимог щодо посилення тиску на Росію [3, с. 3]. Він ухвалював резолюції, що беззастережно засуджували агресію. Кульмінацією цієї політичної активності стало ухвалення 23 листопада 2022 року резолюції про визнання Росії державою-спонсором тероризму. Хоча такі резолюції не мають прямої юридичної сили, вони є потужними політичними заявами, що формують дискурс у Брюсселі та національних столицях. Вони

створюють політичну ціну для держав-членів, які можуть вагатися щодо запровадження жорсткіших заходів, і надають політичну підтримку тим, хто виступає за посилення тиску. Європейський Парламент також систематично закликав до розширення санкцій на нові сектори економіки та включення до списків нових фізичних та юридичних осіб.

Європейський Парламент продемонстрував глибоке розуміння санкційної політики, зосередившись не лише на її ухваленні, але й на ефективності її виконання та боротьбі з обходом обмежень [4]. Ключовим напрямом стала протидія використанню Росією «тіньового флоту» танкерів для експорту нафти в обхід цінової стелі, встановленої країнами G7. Парламентські резолюції містять конкретні та технічно обґрунтовані вимоги: запровадити санкції проти всіх відомих танкерів «тіньового флоту» та їхніх власників, закрити лазівки, пов'язані з переробкою російської нафти у третіх країнах, та заборонити продаж танкерів суб'єктам, що сприяють російській торгівлі [5]. Це свідчить про еволюцію підходу Парламенту від загальних політичних декларацій до деталізованих пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності існуючого режиму санкцій.

Розуміючи, що санкції є дієвими лише за умови їх належного виконання, Парламент підтримав ініціативи щодо гармонізації правової реакції на їх порушення. Він висловився на користь пропозиції Єврокомісії додати порушення санкцій до переліку злочинів ЄС та підтримав розробку директиви, що визначає кримінальні правопорушення та покарання за них [6]. Це є вирішальним кроком для закриття прогалин, що виникають через існування 27 різних національних систем правозастосування. Через парламентські запити, слухання за участю представників Комісії та ЄСЗД, а також звіти комітетів, Парламент реалізує свої повноваження з політичного контролю, вимагаючи від виконавчих органів звіту про імплементацію санкцій.

З перших етапів російсько-української війни Європейський Парламент був найгучнішим і найпослідовнішим прихильником переходу від простого заморожування російських активів до їх активного використання на користь України. Парламентські резолюції та дебати постійно містили вимоги конфіскувати заморожені активи для фінансування відбудови України. Цей політичний тиск відіграв вирішальну роль у зміні дискурсу від «юридично неможливого» до «політично необхідного». Створення Механізму співпраці щодо кредитування України (ULCM) та надання кредитів у рамках програми прискорення надзвичайних доходів (ERA), які мають погашатися за рахунок цих надприбутків, вимагало законодавчого затвердження, де Парламент був ключовим гравцем [7]. Це демонструє, як Парламент перетворив

високорівневу політичну вимогу на конкретне фінансове законодавство.

Конфіскація суверенних державних активів є надзвичайно складним питанням у міжнародному праві, що порушує комплексні проблеми державного імунітету. Спочатку багато юристів та держав-членів ставилися до цієї ідеї вкрай обережно. Європейський Парламент, менш обмежений дипломатичною та юридичною стриманістю національних міністерств закордонних справ, зайняв сміливу політичну позицію, розглядаючи це питання не лише в юридичній, а й у моральній площині: агресор повинен заплатити. Він фактично змусив еволюціонувати юридичну думку, створивши непереборний політичний імператив.

Війна в Україні не змінила установчих договорів ЄС, але вона фундаментально змінила практичне застосування влади в їхніх рамках. Проактивна та ціннісно-орієнтована позиція Європейського Парламенту не лише стала інструментом формування відповіді ЄС на найбільшу безпекову кризу за останні десятиліття, але й значно просунула дебати щодо посилення демократичної легітимності та ефективності зовнішніх дій Союзу. Прецеденти, створені в цей період, особливо щодо масштабних фінансових інструментів та використання активів агресора, ймовірно, матимуть довготривалий вплив, закріплюючи роль Парламенту як незамінного геополітичного актора, що перебуває на етапі становлення.

Список використаних джерел:

1. Договір про Європейський Союз (вчиненого в Маастрихті сьомого дня лютого тисяча дев'ятсот дев'яносто другого року) та Договір про функціонування Європейського Союзу (вчиненого в Римі двадцять п'ятого дня березня місяця року одна тисяча дев'ятсот п'ятдесят сьомого). *Верховна рада України: консолідовані версії з протоколами та деклараціями* (станом на 30.03.2010) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.

2. Шамраєва В. М. Правові основи санкційної політики Європейського Союзу. *Південно-український правничий часопис*. Випуск 4, частина 3. 2022. С. 205–211. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_3/34.pdf

3. Дослідницька служба Європейського парламенту. Санкції ЄС щодо Росії: актуальна інформація, вплив на економіку та перспективи. 2023. 13 с. URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/283706/1301226UK.pdf>

4. MOTION FOR A RESOLUTION on EU actions against the Russian shadow fleets and ensuring a full enforcement of sanctions against Russia. European Parliament official website. 2024. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-10-2024-0163_EN.html

5. JOINT MOTION FOR A RESOLUTION on EU actions against the Russian shadow fleets and ensuring a full enforcement of sanctions against Russia. 2024. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-10-2024-0161_EN.html

6. Климосюк Андрій, Рубашенко Микола. Директива ЄС № 2024/1226 про криміналізацію порушення санкцій: Огляд та рекомендації для України. Інститут законодавчих ідей. 2025. URL: <https://izi.institute/analysts/2>

7. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про впровадження Механізму кредитного співробітництва для України: Закон України. *Верховна Рада України* від 5 грудня 2024 року № 4121-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4121-20#n2>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-2>

Вейландє Л. В.-В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри педагогічної освіти та соціальної реабілітації

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

ПЕРСОНАЛЬНИЙ ВЕБ-САЙТ ВИКЛАДАЧА ЗВО ЯК ІНСТРУМЕНТ СТІЙКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах глобальної цифровізації та інтеграції України у світовий освітній простір, ІКТ набувають критичного значення. Веб-технології відіграють тут ключову роль, будучи комплексом інструментів для створення, розміщення та функціонування вебсайтів і вебдодатків, що забезпечують комунікацію через Інтернет. Вони є основою електронної освіти (e-learning) та забезпечують перехід до гнучких методів навчання.

Веб-сайт є ключовим, хоча й підпорядкованим, елементом цього комплексу – кінцевим продуктом, що функціонує як сукупність програмних засобів, має унікальну адресу та надає доступ до інформаційних ресурсів.

Актуальність дослідження зосереджена на персональному веб-сайті викладача ЗВО як інноваційному ресурсі для його професійного розвитку. В умовах воєнного стану цей ресурс є критичним інструментом для забезпечення сталості та безперервності освітнього, наукового та професійного процесу.